

Rostliny a živočichové na klínopisných tabulkách

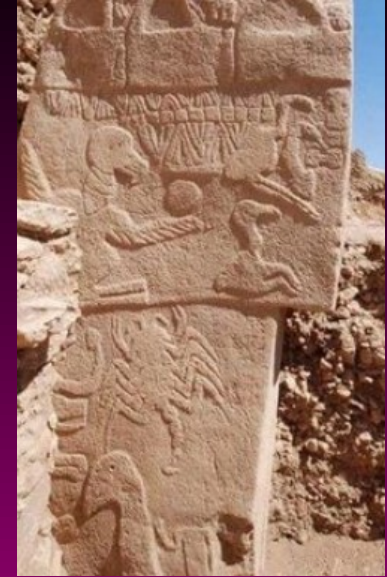
Petr Bureš

Za nejstarší město
považováno palestinské Jericho
v údolí Jordánu,
začátkem 8. tisíciletí př. Kr.
mělo hradby a 2-3 tisíce obyvatel.

Göbekli Tepe

až 11,5 tisíce let staré megalitické stavby s reliéfy a nejstaršími piktogramy

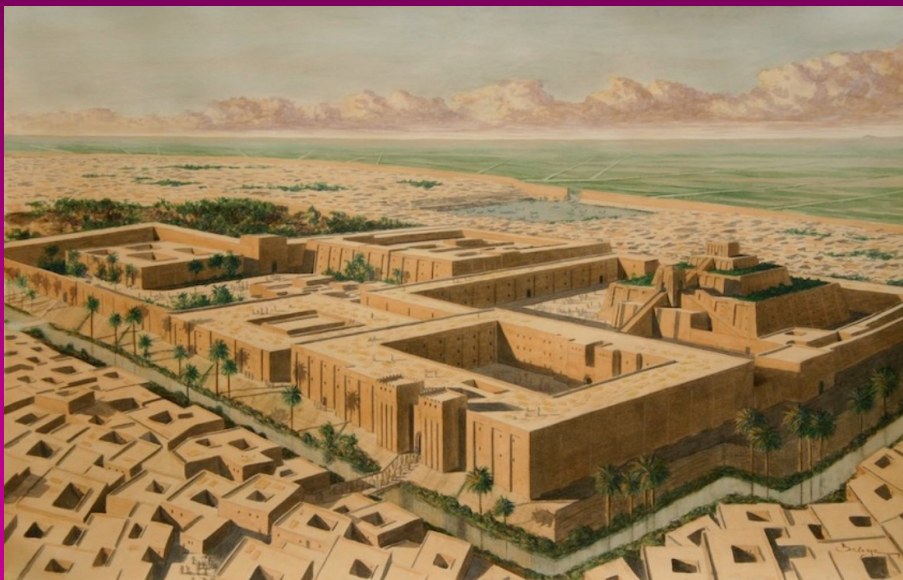
Blízký Východ - první města

Oblast Mezopotámie je rozmanitá - od severu přechází z hor Arménie a Kurdistánu pozvolna v nížinu ohraničenou na západě pouštěmi Syrskou a Arabskou a na východě pohořím Zagros. Jih země při Perském zálivu je močálovitý s početnými jezery.

Zikkurat ve městě Ur (dnešní Irák)

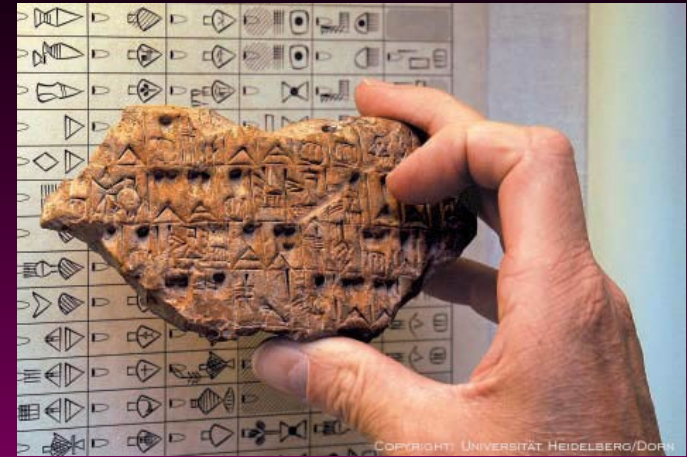

Vládci měst = zpravidla nejvyšší kněží
Nejvyšší správní a hospodářskou institucí byl v těchto městech chrám - zikkurat.

Vynález nejstaršího písma

Archaické obrázkové -
piktografické písmo je poprvé
doloženo ze sklonku 4. tisíciletí př.
Kr. z oblasti města Uruku.

Uruk (dnešní Varka v Iráku)

Sumerové toto písmo přetvořili do podoby klínového. Stalo se tak v době kolem roku 3000 př. Kr.

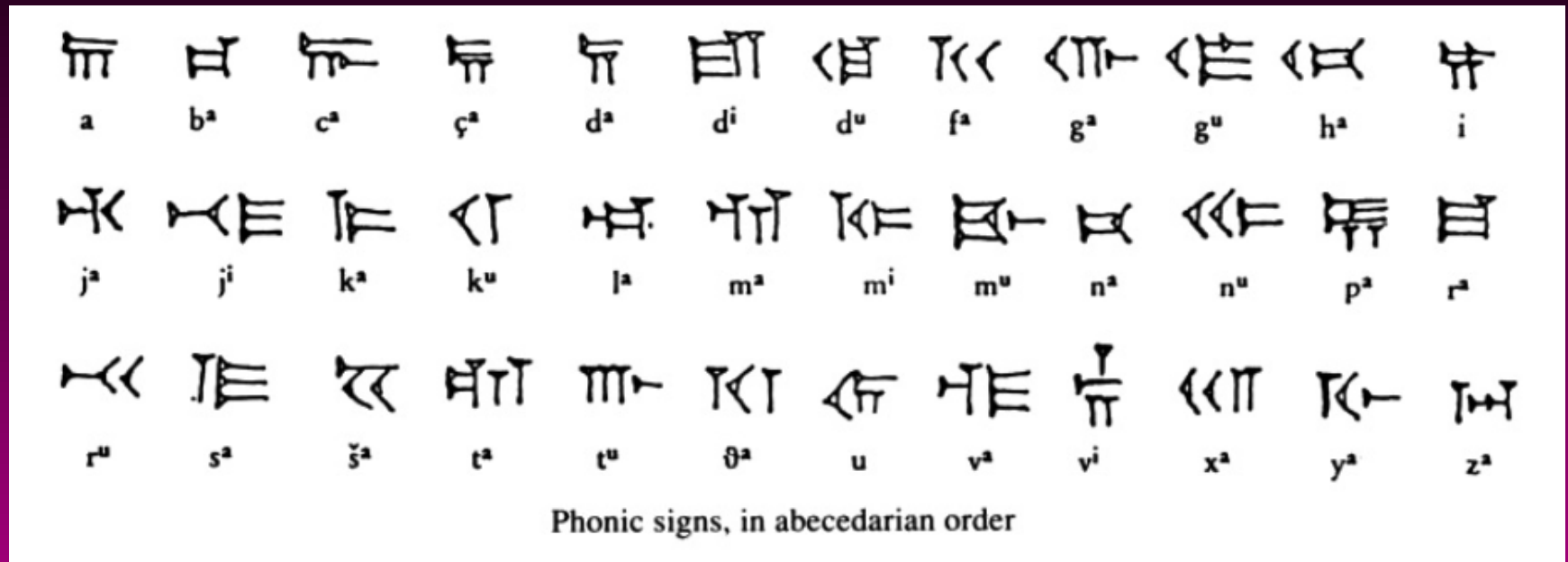

Informační médium mezopotámské éry = jemná náplavová hlína říčních niv.
Tabulku si pisař připravil snadno uhnětením drobné placky, na kterou mohl ihned psát. Tvar byl čtvercový nebo obdélníkový s rozměry stran od 3 do 8 cm. Větší formát měly tabulky se zvláště obsáhlým textem, např. literární skladby, soudní protokoly

Znaky vlačovány šikmo seříznutým stéblem rákosu. Tak vznikaly otisky v podobě klínů. Popsaná tabulka se pro získání trvanlivosti obvykle vysušila na slunci.

Znaky klínového písma

Základem písma byly: svislý, vodorovný a dvojice sdužených šikmých klínů - úhel.

Různým kombinováním a sdužováním těchto základních druhů klínů vznikla soustava o několika stech klínových znacích.

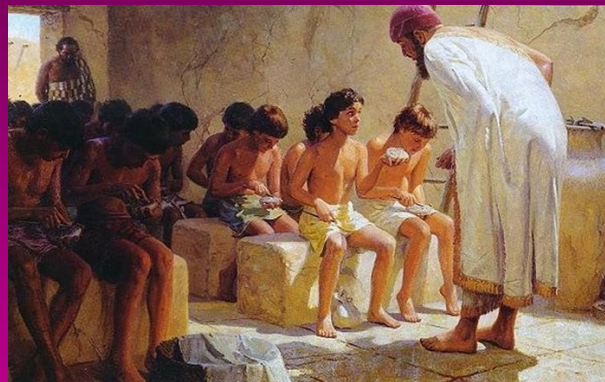
Přímým důsledkem vynálezu a rozvoje písma byl i **vznik školství**.

Vykopávky ve městě *Šuruppak (dnešní Fára v Iráku)*

1902-1903 objeveno množství tabulek - školních učebnic (ca 2500 B.C.) a cvičebnic = "sešitů" s úkoly řešenými žáky

výcvik písařů pro vedení hospodářské administrativy vládců a kněží

kromě psaní také: matematika, astronomie, základy kreslení a geometrie, základní zeměpis, botanika, zoologie, mineralogie

Sumerská škola

škola = **dům tabulek** (é-dub-ba)

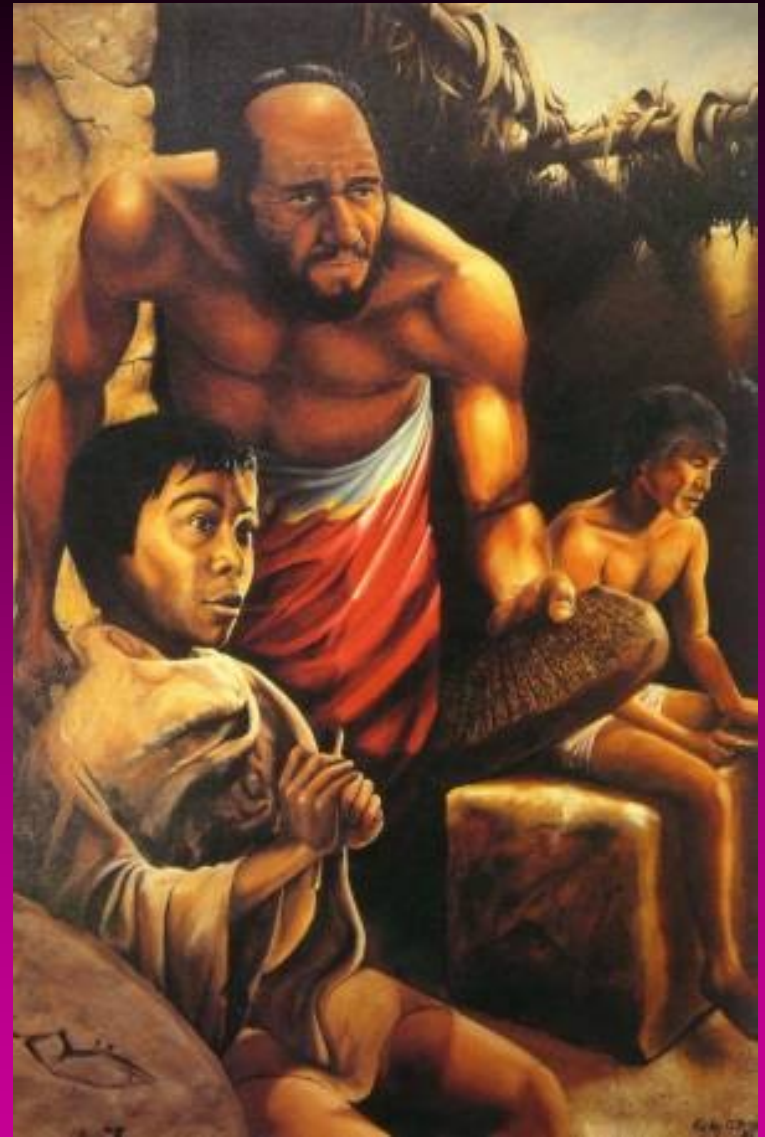
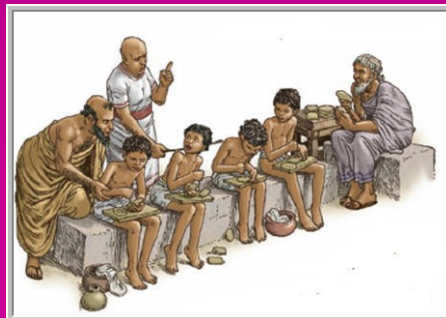
řídící učitel = **otec domu tabulek** (um-mia)

žák = **syn domu tabulek**

pomocný učitel = **velký bratr**

psal nové tabulky k opisování,
kontroloval opisy žáků a přezkušoval
zda z paměti znají své úkoly.

Dalším členem pedagogického sboru
byl dozorce nad kázní a docházkou =
pověřenec s bičem

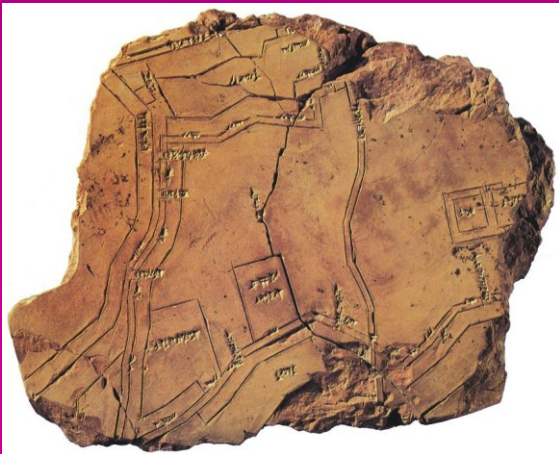

První knihovna

Nippur - 2000 př. Kr.

chrámová knihovna
80 místností na ploše 2,5 ha.
60.000 tabulek s klínopisnými texty
mj. specializované soubory lékařské, matematické,
astronomické, dokonce mapy aj.

Lékopisné receptáře

Nejstarší lékopis doložen z období kolem 2100 př. Kr. Nalezen ve vykopávkách sumerského města *Nippuru*.

THE OLDEST MEDICAL "HANDBOOK"
Clay tablet with pharmaceutical inscription from Nippur Late 3rd millennium B.C.*
University Museum, University of Pennsylvania, Philadelphia

Hliněná destička neznámého autora obsahuje sbírku lékařských receptů. Mezi komponenty receptů je také asi 25 rostlin, dílem domácích, dílem dovážených z Dálného východu. Užívaly se semena, kůra, větvičky, kořen, dřevo, olej a pryskyřice.

Častou součástí léků byla kaside (*Cassia senna*, *Fabaceae*)
nízký keř rostoucí v tropické Africe, Indii a Arábii,

lusky pod názvem sennový list nebo sennové lusky jsou přírodním
projímadlo

myrta (*Myrtus communis*, *Myrtaceae*) éterický olej myrtol, který se z myrty uvolňuje, je prostředkem k pročištění dýchacích cest.

asant čili čertovo lejno (podle pryskyřice vytékající z poraněného kořene) neboli ločidlo (*Ferula assa-foetida*, *Apiaceae*)

Proti bolestem hlavy a při nervových chorobách

také proti nadýmání (oblíbený v indické a vegeteriánské kuchyni).

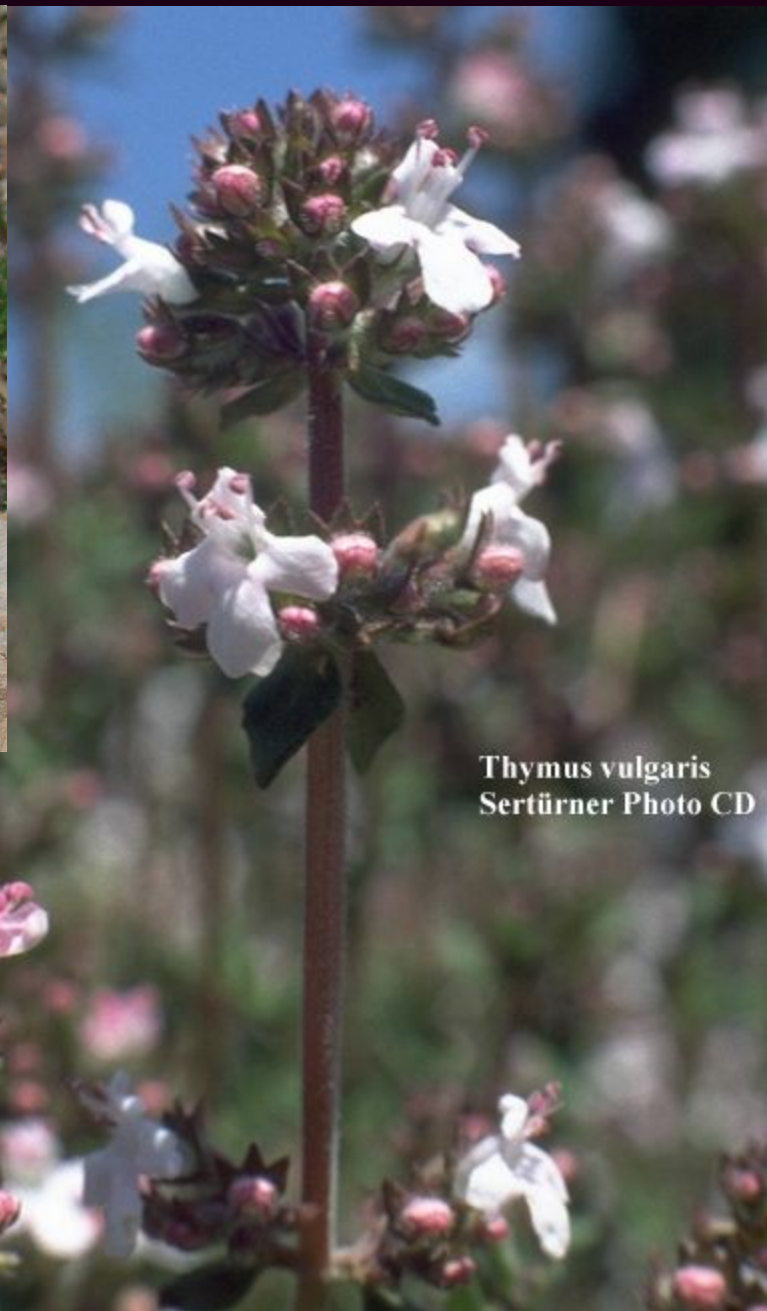

tymián

(*Thymus vulgaris*,
Lamiaceae)

nachlazení, záněty
zažívacího traktu

Thymus vulgaris
Sertürner Photo CD

fíkovník (*Ficus carica*, *Moraceae*)

Asyrský herbář - 10. stol. BC. Uspořádaný do 3 sloupců: 1. jméno rostliny, 2. nemoc, 3. způsob přípravy léku a jeho užívání (např. kořen sladkého dřeva - prostředek proti kašli - rozetří a vypij s olejem a pivem). Obsahuje asi 250 rostlin, 120 nerostných látek a asi 180 zvířecích a jiných léků, které se dosud nepodařilo rozluštit.

sporýš lékařský (*Verbena officinalis*,
Verbenaceae),

rosnatka (*Drosera*, *Droseraceae*)

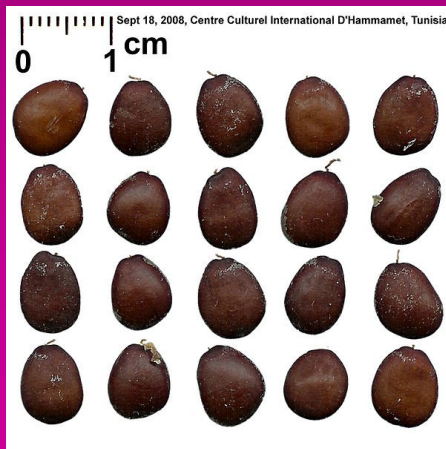
indické konopí (*Cannabis indica*, *Cannabaceae*),

mandragora
(*Mandragora officinalis*,
Solanaceae)

svatojánský chléb
(*Ceratonia siliqua*,
Fabaceae)

Pryskyřice – cedr (*Cedrus libani*)

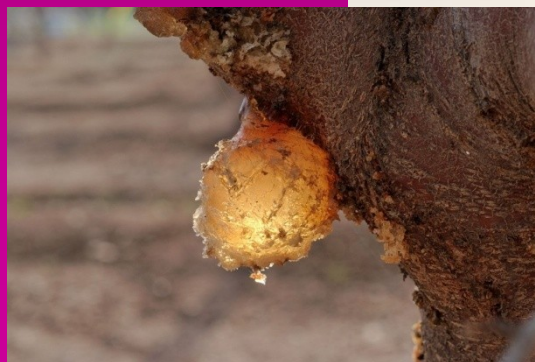
For more photos and information, welcome to visit our conifersaroundtheworld.com

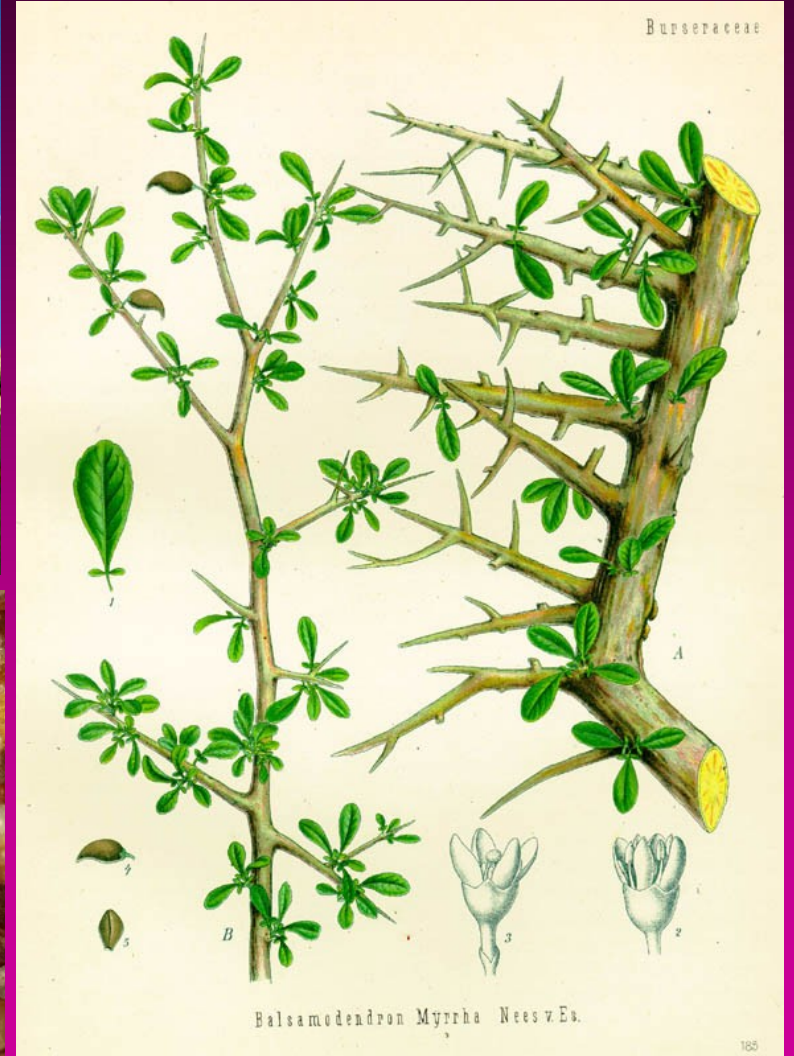
Pryskyřice – ambroň

(*Liquidambar orientalis*,
Hammamelidaceae)

– z ní se získával styrax čili storax

myrha (*Commiphora abyssinica*,
Burseraceae)

kadidlovník

Boswellia sacra,
(*Burseraceae*)

V asyrských jménech nalezneme fonetické kořeny i některých dnešních vědeckých latinských jmen:

Armaenu	=	<i>Armeniaca</i>
An - Bar	=	<i>Liquidambar</i>
Karšu	=	<i>Cerasus</i> (něm. Kirsche)
Murru	=	<i>Commiphora myrrha</i>
Pa - Pa	=	<i>Papaver</i>
Šamašammu	=	<i>Sesamum</i>